

Máme ľutovať, že nie my zakladáme slovenský štát?

(1992)

Tento príspevok píšem začiatkom augusta 1992, po uverejnení politickej dohody medzi HZDS a ODS. Dohoda už predpokladá v krátkom čase rozdelenie Česko-Slovenska a začiatok samostatnej existencie Slovenska a Českej republiky. Hospodárske, prípadne iné zmluvy, ktoré by medzi sebou mali uzavrieť, nezmenia nič na ich samostatnej existencii. Viem si predstaviť, že prívrženci samostatného Slovenska vidia naplnenie svojich túžob na dosah ruky. Možno už nie tak nadšene, ale predsa vzdávajú vďaka HZDS za splnenie ich sna. Mnohí z nich pred dvoma rokmi spájali takéto svoje predstavy s KDĽ a dodnes ľutujú, že nie KDĽ zakladá slovenský štát. Máme aj my ľutovať?

KDĽ je ľudovým hnutím a národná myšlienka je jednou z kľúčových v našom programe. Národná myšlienka obsahuje aj právo, ba smerovanie k vytvoreniu vlastného štátu. V ideologizujúcej diskusii, či má byť základom štátu národný princíp, alebo občiansky, postavili sme sa jasne za národný princíp. Národ je prirodzenou spoločenskou jednotkou, národ je nositeľom kultúry a národ prejavuje v dejinách najväčšiu odolnosť.

Sme zároveň kresťanským hnutím a toto označenie nás zaväzuje nielen pre voľbu cieľov hnutia, ale aj pre výber metód použitých na dosiahnutie cieľov.

Typ nášho kresťanstva je západný a táto orientácia poznačuje naše ciele a naše metódy.

Cieľom KDH je slovenská štátnosť. V súčasnosti sme svedkami rozdielneho naplňania štátnosti na Východe a na Západe. Na Východe sa naplňa rozbíjaním existujúcich štátov a osamostatňovaním národných štátov za každú cenu. Na Západe národy zväčša dosiahli svoju oddelenú štátnosť už v minulých storočiach a teraz ju naplňajú zobručováním sa do väčších celkov. Zobručujú sa dobrovoľne, na základe dobrého poznania a trpkých skúseností z minulých vzájomných bojov a utrpení. Západné národy opúšťajú oddelenú vlastnú štátnosť, pretože je menej funkčná a skrýva sa za ňou skúsenosť utrpenia.

Východné národy si volia oddelenú vlastnú štátnosť aj za cenu menšej funkčnosti a hroziaceho, niekde už existujúceho utrpenia. Dôvodov je viac, ale najdôležitejší bude ten, že iba vo vlastnej oddelenej štátnosti vidia záruku zachovania svojej národnej existencie.

Cieľom KDH je slovenská štátnosť naplnená súčasným západným spôsobom. Volíme takúto štátnosť, pretože je funkčnejšia a ušetrí nás možného utrpenia, prameniaceho z vnútorných a vonkajších konfliktov. Zodpovedné politické hnutie nesmie viesť národ do konfliktov a biedy, ak to nie je nevyhnutné. KDH si nie je isté, či Slovensko je schopné a ochotné znášať zníženú funkčnosť a možnú biedu z oddelenej štátnosti.

HZDS naplňa slovenskú štátnosť východným spôsobom, ale tiež nie je schopné inšpirovať Slovensko, aby znášalo zníženú funkčnosť a možnú biedu. Nevie, či by HZDS bolo schopné Slovensko k tomu prípadne aj prinútiť.

Napriek výhradám k politike slovenského štátu z rokov 1939 – 1945 jedno jeho opatrenie vzbudzuje vo mne úctu. V apríli 1939 vyzvala vláda k zbierkam na zlatý poklad štátu. Občania odovzdávaním svojich šperkov, snubných prsteňov a pod. A ako protihodnotu dostali prstene zo železa s vyrytým nápisom: Slovenský štát ďakuje. Ako by dopadla takáto výzva dnes? Napríklad aj preto nelutujeme, že nie my zakladáme slovenský štát.

Prvou a základnou metódou kresťanského hnutia je hovoriť pravdu. Hovorenie pravdy o štátoprávnom usporiadaní znamená pove-

dať, že z českej strany nás pri rokovaniach stavajú pred voľbu, buď súhlasiť s nejakou formou federácie, alebo si zvoliť úplnú samostatnosť. Pri úplnej samostatnosti je pravda zase taká, že musíme mať stabilizované hospodárstvo, pretože zo zahraničia nám nepomôžu, alebo musíme byť pripravení aspoň nejaký čas sa uskromniť, kým hospodárstvo stabilizujeme. Ďalej to znamená také usporiadanie situácie menšín, najmä maďarskej, ktoré dokážeme udržať vlastnými silami, alebo ktoré uspokojí aj zahraničie natolko, že nás bude ochotné podporiť v menšinovej politike.

Metóda, hodná tohto mena, znamená aj zdržanlivosť vo vyjadrovaní a zdržania sa provokácií voči partnerovi v rokovaní. Keď som sledoval v televízii vystúpenie pána Mečiara po voľbách a v priebehu rokovaní s ODS, mal som pocit, že z takého vystupovania nemôže vziť nič dobré. Metódou kresťanskej politiky nemôžu byť vyhrážky ani vyvolávanie davových vášní, navyše nepriateľských. Dosahovanie národnej štátnosti na vlne vášní, ktoré môžu nový štát iba vziať do konfliktov a potom opadnúť, je veľmi riskantné.

Štátnosť, ktorá prirodzeným, postupným spôsobom a organicky v národe dozrieva, nepotrebuje silácke gestá, nepotrebuje zastierať skutočnosť a vyvolávať vášne. Prirodzené dozrievanie je vrcholne mravné, preto nepotrebuje na svoje naplnenie uskutočňovať kroky mravne pochybné. Takáto štátnosť je navyše stabilná a nepadá.

Ani z metodického hľadiska nemusíme ľutovať, že nie my zakladáme slovenský štát.

Slovanský svet je dnes v kritickom stave. Slovácké národy v bývalej Juhoslávii proti sebe bojujú, slovanské národy v bývalom Sovietskom zväze vždy na poslednú chvíľu odvracajú vzájomný konflikt. Slovácké národy v Česko-Slovensku sú povinné neprehľbovať krízu slovanského sveta.

KDH nezakladá nový slovenský štát, ale KDH v ňom bude, aby odhalovalo pravdu, aby bránilo tých a to, čo si bude obranu vyžadovať a aby pomáhalo Slovensku prekonávať ťažkosti, ktoré spôsobili iní.

Bratislavské listy, 9/92